

Ötökän elämää

Opas esi- ja alkuopetukseen

Teksti:
SEY Suomen eläinsuojelu

Ulkoasu:
Suvi Ojala

Kuvitus:
Olga Veselovskaya

Kuvat:
Suhay Nayak/Pixabay (etukansi)
Snezko/Wikimedia Commons (s. 4)
Ale-ks/iStock (s. 5)
Antagain/iStock (s. 5)
zhikun sun/iStock (s. 5)
André Karwath/Wikimedia Commons (s. 5)
erik_karits/Pixabay (s. 5)
Antagain/iStock (s. 5)
ralf1403/Pixabay (s. 8)
Mary Berg/Pixabay (s. 9)
Openclipart-vectors/Pixabay (s. 9)
Dipankar Sarkar/iStock (s. 12)
Oberholster/Pixabay (s. 15)
Raquel Candia/Pixabay (s. 15)
Friedrich Köhler/Pixabay (takakansi)

Painopaikka:
PunaMusta Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2024
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Tämän oppaan tekstit perustuvat tutkit-
tuun tietoon. Lähdeluettelon löydät
www.sey.fi/hyonteinen.

Sisällys

Erilaisia, vai yllättävän samanlaisia?	4
Luonnossa selviytymiseen tarvitaan monia eri ominaisuuksia	6
Erilaisia aisteja	7
Hyönteisillä on keväällä tärkeitä tehtäviä	8
Hyönteisten kesä on kiireistä aikaa	10
Syksyllä hyönteinen valmistautuu talveen	12
Hyönteiset ovat vaihtolämpöisiä eläimiä	14
Muista nämä	15

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Tänä vuonna löydät lisää tehtäviä ja lisää materiaalia myös verkosta: sey.fi/hyonteinen. Löysitkö QR-koodin? Skannaa koodi, niin päädyt oikealle sivustolle!

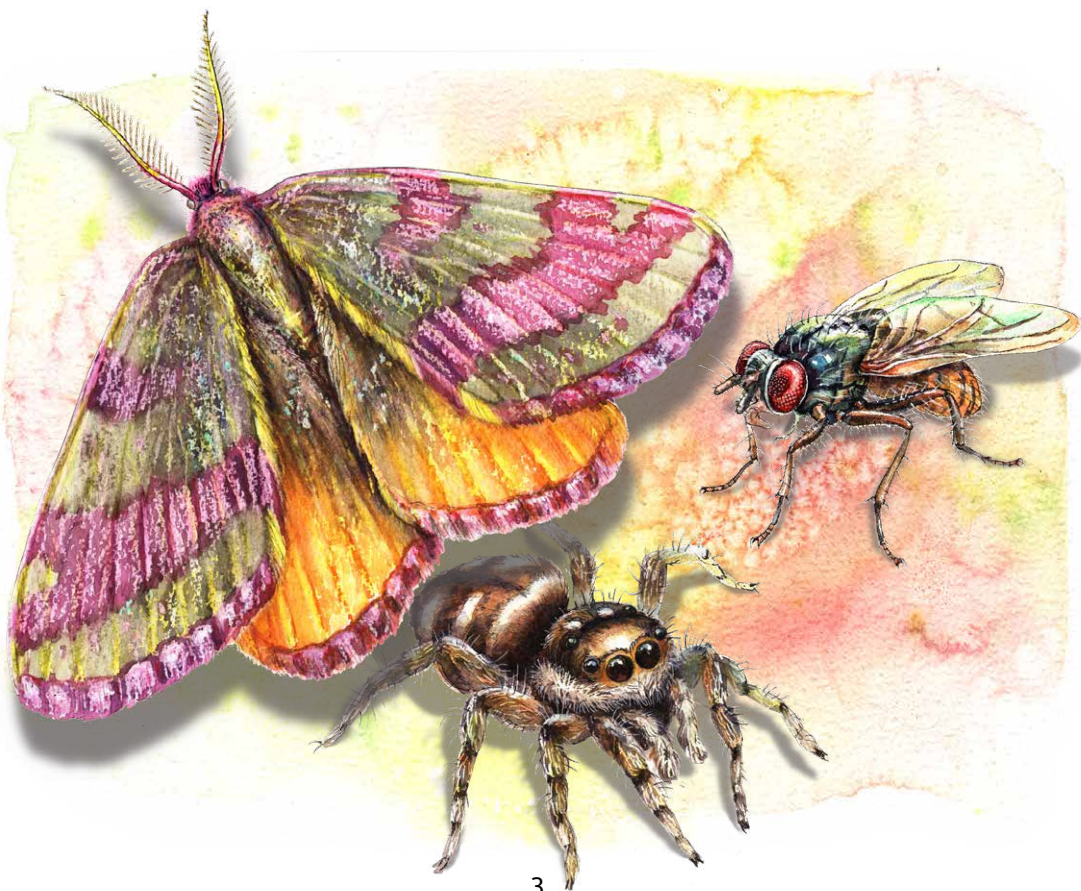

Tervetuloa tutustumaan hyönteisten kiehtovaan maailmaan

Kohtaamme hyönteisiä ja muita selkärangattomia eläimiä sekä sisällä että ulkona – kaikkina vuodenaikoina.

Tämän vihkosen avulla opit

- Millaisia nämä pienet eläimet ovat
- Miksi niiden olemassaolo on tärkeää

Erilaisia, vai yllättävän samanlaisia?

Kaikilla eläimillä on omat tärkeät tehtävänsä maailmassa. Jokainen eläin haluaa parhaansa mukaan huolehtia itsestään.

Eläimen koko tai ulkonäkö ei vaikuta siihen, millaisia perustarpeita sillä on. Sekä ihminen että esimerkiksi perhonen tarvitsee ruokaa, vettä ja riittävästi lämpöä selvitäkseen.

Me ihmiset elämme keskimäärin lähes 80-vuotiaiksi. Hyönteiset elävät paljon lyhyemmän elämän: osa niistä vain muutaman kuukauden ajan.

Ihmisen näkökulmasta monen pienen eläimen elämä onkin lyhyt. Eläimelle itselleen sen elämä ei kuitenkaan ole lyhyt. **Joka ikistä eläintä pitää kohdella hyvin sen jokaisena elinpäivänä.**

Hä-mä-häk-ki ei o-le hy-ön-tei-nen, vaik-ka niin voi-si luul-la.

Hä-mä-hä-kit kuu-lu-vat hä-mä-häk-ki-e-läi-miin.

Hä-mä-hä-kin e-rot-taa hy-ön-tei-sis-tä muun mu-as-sa sii-tä, et-tä hä-mä-hä-keil-lä on kah-dek-san jal-kaa. Hy-ön-tei-sil-lä on u-seim-mi-ten kuu-si jal-kaa.

TEHTÄVÄ: Monenlaisia selkärangattomia

Onko kyseessä hyönteinen vai hämähäkki?

Hyönteisellä on kuusi rajaa ja hämähäkillä kahdeksan.

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

Montako hämähäkkiä löysit?
Kirjoita viivalle!

Luonnossa selviytymiseen tarvitaan monia eri ominaisuuksia

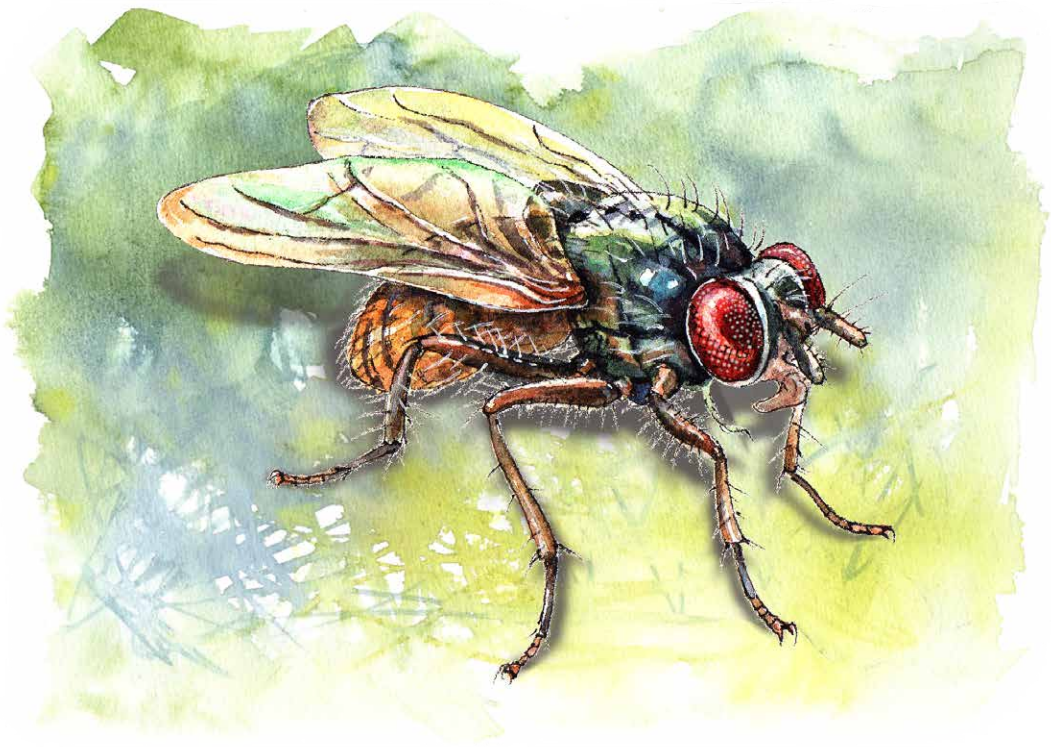
Luonnossa asuvat eläimet ovat sopeutuneet asumaan omassa ympäristöissään.

Jotta eläimet selviävät omassa ympäristössään, niille on kehittynyt erilaisia ominaisuuksia.

Suomessa on talvisin kylmä ja kesäisin lämmintä, joten täällä asuvien eläinten täytyy pärjätä sekä kylmissä että kuumissa oloissa.

TEHTÄVÄ: Joh-da-ta e-lä-in ko-tiin sok-ke-lon lä-pi

Erilaisia aisteja

Monilla eläimillä on sellaisia aisteja, joita meillä ihmisillä ei ole.

Esimerkiksi kärpänen näkee moneen eri suuntaan. Kärpäsillä on silmissään useita silmiä, ja niiden silmät aistivat liikkeen erityisen tarkasti. Tästä ominaisuudesta on kärpäsillemme hyötyä, sillä kärpäset pääsevät tällöin helpommin pakoon saalistajiaan.

Katso, millainen maailma on mehiläisen silmin

Ke-vääl-lä luon-to he-rää, kun sää läm-pe-nee. Jo en-sim-mäi-sil-lä pie-nil-lä hyön-tei-sil-lä on tär-kei-tä teh-tä-vi-ä.

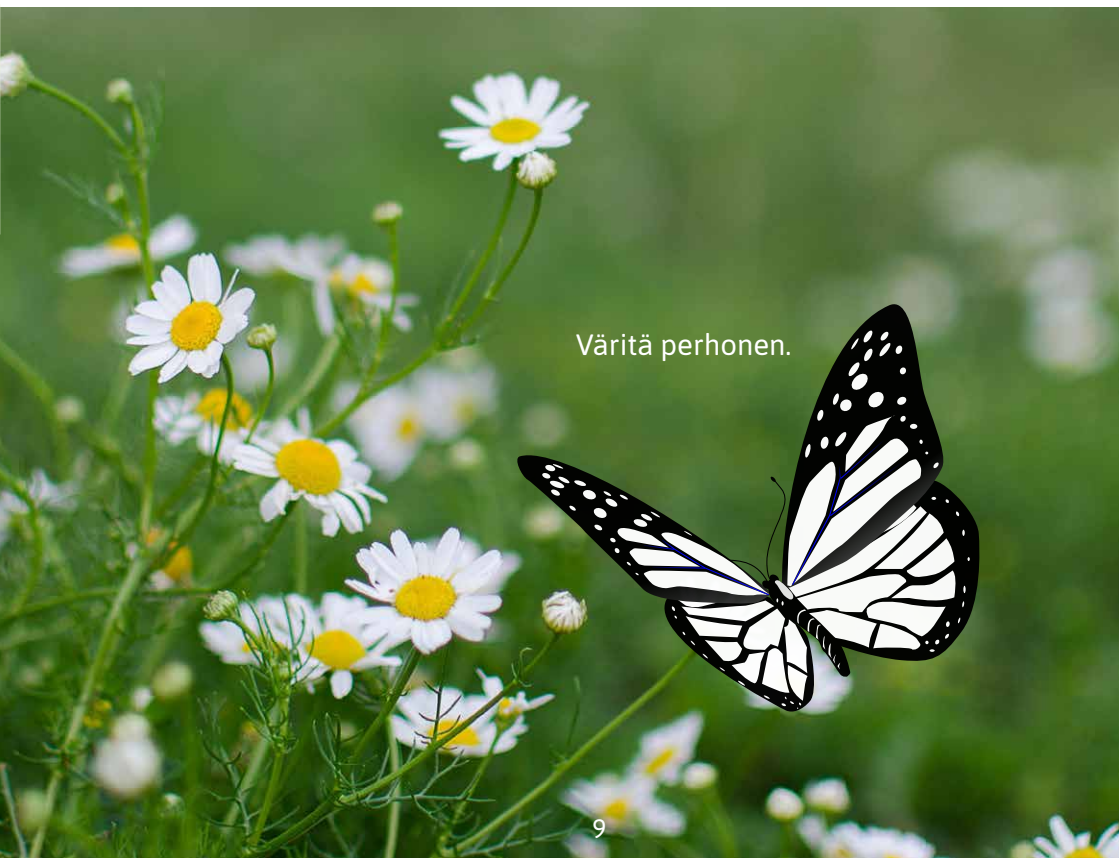
Hyönteisillä on keväällä tärkeitä tehtäviä

Kevään ensimmäisillä kimalaisilla ja mehiläisillä on kova työ löytää syötävää, koska vain harvat kasvit kukkivat vielä. Kukkivat pajut ja kevään ensimmäiset kukat ovat niille hyvin tärkeitä. Ruokaa etsiessään nämä pienet eläimet pölyttävät kasveja, eli ne auttavat kasveja lisääntymään.

TEHTÄVÄ: Hyönteisbongaus

1. Tarkkaile luontoa ja kevään ensimmäisiä pölyttäjiä.
2. Seuraa muutaman minuutin ajan löytääsi eläintä ja kirjaa ylös: Mikä laji on kyseessä? Mitä ötökkä tekee, miten se käyttäytyy? Voit etsiä myös netistä lisätietoa kyseisestä lajista.

Vinkki: Hyönteisiä on helpointa löytää reheviltä kasvupaikoilta, eli sellaisista paikoista, joissa on paljon kasveja ja esimerkiksi vettä. Muista pitää etäisyyttä, äläkä koske eläimiin.

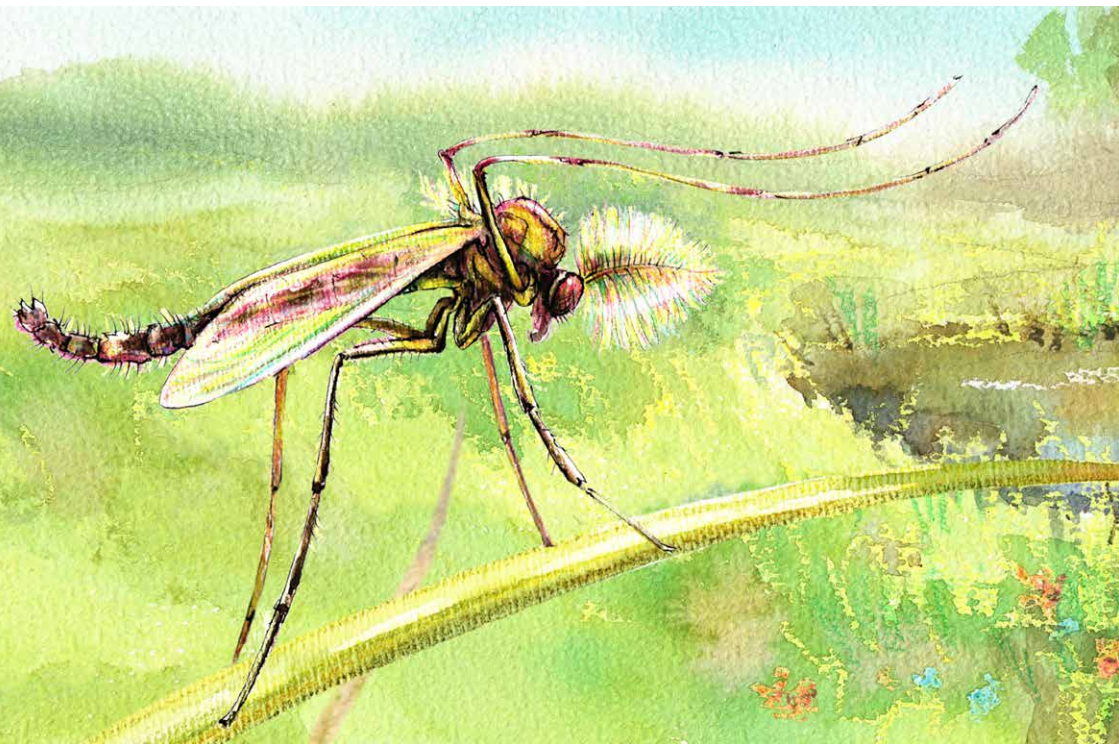

Väritä perhonen.

Hyönteisten kesä on kiireistä aikaa

Kesäisin luonnossa on paljon syötävää, ja elämää on kaikkialla. Hyönteislajeja on maailmassa yli miljoona, eli yli puolet kaikista eläinlajeista on hyönteisiä.

Luonto on luonnoneläimen koti, ja hyönteisilläkin on oikeus olla kotonaan rauhassa.

Luon-nos-sa a-su-viin e-läi-miin ei saa kos-ke-a,
ei-kä nii-tä saa ke-syt-tää.

Muista, että hyönteisiä kannattaa tutkia rauhassa, turvallisen etäisyyden päästä. Älä koskaan kerää eläintä purkkiin huvipuoleksi tai pyydystä hyönteistä tai hämähäkkiä lemmikiksi.

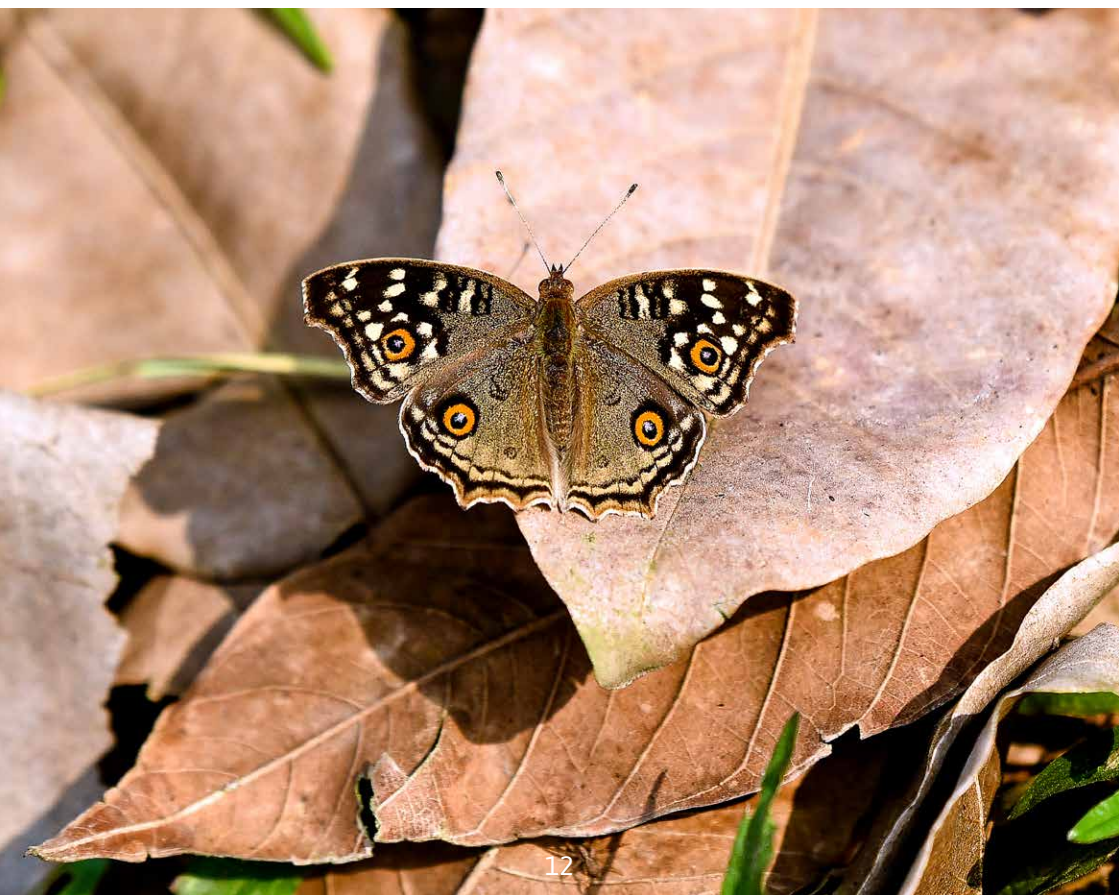
Luonnoneläin ei voi hyvin, jos ihminen pyydystää eläimen lemmikiksi. Vaikka eläin näyttäisi rauhalliselta, se pelkää olla pakotettuna ihmisen seurassa. Lisäksi eläimelle on hyvin vaikeaa järjestää sellaiset olosuhteet, joissa se viihtyisi.

Syksyllä hyönteinen valmistautuu talveen

Syksyllä luonto alkaa hiljentyä talvea varten. Hyönteiset valmistautuvat talvehtimaan, ja kun sää viilenee, niiden liikkeet hidastuvat.

Jos hyönteisiä haluaa auttaa syksyllä, pihaa ei kannata pitää liian siistinä. Maahan pudonneet puiden lehdet ovat joillekin hyönteisille elintärkeitä suoja- ja piilopaikkoja. Esimerkiksi perhosentoukat talvehtivat lehdistä.

TEHTÄVÄ: Ym-py-röi e-läi-met

Laske, montako löydät.

Hyönteiset ovat vaihtolämpöisiä eläimiä

Talvella luonto hiljenee, sillä moni eläin horrostaakaan, nukkuu talviuntaa tai muuttaa talven ajaksi etelämpään. Osa hyönteisistä kuolee talven aikana. Se on osa luonnon kiertokulkua.

Jotkin huonehämähäkit viihtyvät sisällä kuivassa huoneilmassa. Näilläkin hämähäkeillä on tärkeä tehtävä. Ne pitävät kotiin pyrkivät hyönteiset, kuten kärpäset, kurissa.

Sisälle päätynyttä hyönteistä tai hämähäkkiä ei kannata säikähättää. Selvittääkää yhdessä aikuisen kanssa, millaisesta lajista on kyse, ja siirtäkää se tarpeen mukaan sopivaan paikkaan esimerkiksi ulos halkopinoon.

Hyönteisillä ei ole samanlaisia aivoja kuin meillä ihmisillä, mutta nekin ovat tuntevia olentoja.

Tiedämme, että hyönteiset kokevat kipua siinä missä muutkin eläimet.

Eläimen älykyys, koko tai ulkonäkö ei vaikuta elämän arvoon. **Joka ikistä eläintä pitää kohdella hyvin sen jokaisena elinpäivänä.**

Luonto on hyönteisten koti. Hyönteisillä on luonnossa monia tärkeitä tehtäviä, ja niilläkin on oikeus elää kotonaan rauhassa.

Hämähäkki ei ole hyönteinen. **Hämähäkit kuuluvat hämähäkkieläimiin.** Hämähäkin erottaa hyönteisistä muun muassa siitä, että hämähäkeillä on kahdeksan jalkaa. Hyönteisillä on useimmiten kuusi jalkaa.

Hyönteisiä kannattaa tutkia rauhassa, turvallisen etäisyyden päästä. **Älä koskaan kerää eläintä purkkiin huvin vuoksi tai pyydystä hyönteistä tai hämähäkkiä lemmikiksi.**

Tämä vihkonen on esikoululaisille sekä ala-asteen ensimmäisille luokille suunnattu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2026 Eläinten viikon teemasta, hyönteisistä ja hämähäkeistä. Materiaalia voi käyttää opetuksessa läpi vuoden. Aineisto sopii käytettäväksi myös muun muassa luonto- ja eläinkerhoissa.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi. Tutustuthan myös digimateriaaliimme osoitteessa www.sey.fi/hyonteinen. Samasta osoitteesta löydät myös muita opetukseen sopivia materiaalejamme, tehtävien ratkaisut sekä tämän opasvihkosien lähdetiedot.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10. lokakuuta vietettävä teemaviikko, jonka ensimmäinen päivä on kansainvälinen Eläinten päivä. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEYn aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikkiin eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.